

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΟΥ ΠΑΛΕΡΜΟΥ.

Ἐν ταῖς ὁδοπορικαῖς αὐτοῦ ἀναμνήσεσιν ἐκ τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου ὁ Κάρολος Δίκενς ἐπανελημμένως ἀναφέρει, ὅτι οἱ Ἴταλοὶ τοὺς νεκροὺς θάπτουσι μετὰ παροδόξου τινὸς καὶ ἀνεξηγήτου σπουδῆς, μάλιστα δὲ αἱ κατώτεραι τάξεις κάμνουσι τοῦτο μετὰ μεγάλης ἀστοργίας. Ταῦτα λέγων μνημονεύει μάλιστα τοῦ φρικώδους ἐκείνου τρόπου τῆς ταφῆς, ἕως ἰσχύει μέχρι καὶ τῆς σήμερον ἀκόμη εἰς διαφόρους ἰταλικὰς πόλεις καὶ ἰδίᾳ ἐν Νεαπόλει, καὶ καθ' ὃν οἱ νεκροὶ ἐναποτίθενται ἅπαντες εἰς κοινόν τινα τάφον, ἀκάλυπτοι καὶ γυμνοί. Τοιοῦτοι καινοὶ τάφοι ὑπάρχουσι 365 ἐν συνόλῳ, ἴσοι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, καθ' ἑκάστην δὲ τοῦ ἔτους ἡμέραν ἀνοίγεται εἰς ἕξ αὐτῶν διὰ νὰ ἀποδεχθῇ νέα πτώματα καὶ αὖθις κλεισθῇ μέχρι τῆς ἀντιστοίχου ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

Πρὸς τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ταφῆς ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος εἶνε ὁ ἐν Παλέρμῳ ἐν χρήσει ὢν, ἔνθα αἱ πλούσιαι οἰκογένειαι τῆς πρωτεύουσας τῆς Σικελίας ἔχουσι τὸ προνόμιον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκρούς των ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Καπουκίνων. Ἐν ᾧ εἰς τὰς ἄλλας ἰταλικὰς πόλεις ἀνευ πολλῶν τελετῶν καὶ φροντίδων ἀπαλλάσσεται τις ταχέως καὶ διὰ παντός τῶν νεκρῶν, ἐνταῦθα τὸ πτώμα διατηρεῖται οἷον διὰ τῆς τέχνης εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὡς τοιοῦτο κρατεῖται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς προσιτὸν εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀπογόνων καὶ μετὰ παρέρουσι πολλῶν αἰώνων.

Εὐκόλως δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὴν ἀφορμὴν, ἣτις ἔφερεν εἰς μέσον τὸν ἰδιόρρυθμον τοῦτον τῆς ταφῆς τρόπον, αὕτη δὲ εἶνε ἡ ἰδιότης ὑπογείων τινῶν νὰ προφυλάττωσι τὰ πτώματα τῆς σήψεως καὶ νὰ μεταβάλλωσιν αὐτὰ κατὰ μικρὸν εἰς μουμίας. Τοιαύτην ἰδιότητα ἔχει π. χ. καὶ τὸ λεγόμενον *μολύβδινον ὑπόγειον* τῆς Βρέμης ἐν Γερμανίᾳ, ἔνθα πτώματά τινα ἐν καταστάσει μουμιῶν δεικνύονται εἰς τοὺς ξένους. Ἀλλ' ἐν τούτοις μόνον εἰς τὸ νοτιώτατον ἄκρον τῆς Ἰταλίας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἐκεῖ λαοῦ ὑπῆρξε δυνατόν τοιαῦτα ὑπόγεια νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἀληθῆ νεκροταφεῖα ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ἐκθεσιν χιλιάδων πτωμάτων καθ' ἡμέραν πολλαπλασιαζομένων.

Διερχόμεθα πρὸ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ, καὶ τῶν ἀνακτόρων καὶ διευθυνόμεθα πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ θανάτου, τὴν Μονὴν τῶν Καπουκίνων. Κατερχόμεθα, ἅμα ἀφίχθοντες ἐνταῦθα, λιθίνην τινὰ κλίμακα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς εὐρύχωρον καὶ ἀψιδωτὸν ὑπόγειον, ἐπαρκῶς φωτιζόμενον διὰ πολυαριθμῶν παραθύρων. Ἐνταῦθα οὐδ' ἔχνος παγετοῦ ἄερος ἢ

βαρείας καὶ δυσώδους ὁσμῆς αἰσθανόμεθα. Ἐν τούτοις ὅποιον θέαμα παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας! Ἐπὶ τῶν τοίχων βλέπομεν εἰς τριπλᾶς καὶ τετραπλᾶς σειρὰς χιλιάδας πτωμάτων ἐγγὺς ἀλλήλων κρεμασμένων· καὶ εἰς ταῦτα μὲν τὸ δέρμα εἶνε ὑποκίτρινον, εἰς ἐκεῖνα ὑπόφαιον, εἰς ἄλλα μάλιστα μελανωπόν, χαλκόχρουν, ἐν ᾧ οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου διατελοῦσιν εἰς ἐτι εὐδιάγνωστοι, οὐχὶ δὲ σπανίως ἔχουσι καὶ τοιαύτην φυσιογνωμίαν, ὥστε νὰ προκαλῶσιν ὀρισμένην τινα ἐντύπωσιν. Ἴδού, λέγομεν ἀκουσίως, τὸ πρόσωπον τοῦτο μειδιά, τὸ στόμα τοῦτο συνεστάλη ἐκ τοῦ ἄλγους, ἐκεῖνο δὲ ἔχει τοιαύτην ἔκφρασιν, ὥσαντι ὁ φέρων αὐτὸ νεκρὸς ἔκλαιεν· ἐπὶ τοῦ προσώπου τούτου ἀντικατοπτρίζεται βαθεῖα

γαλήνη, εἰς ἐκεῖνο φαίνεται ἐπικρατούσα ταραχή, οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ἐκφράζουσιν ἀδιάλλακτον μῖσος, ἐκεῖνοι δὲ λύσσαν θηριώδη. Νομίζει τις ἀληθῶς, ὅτι δὲν ἔχει ἔμπροσθέν του νεκρούς, ἀλλὰ ζῶντας, ἢ δὲ ἐντύπωσιν αὕτη τόσο μᾶλλον γίνεται ζωηρά, καθ' ὅσον τὰ πτώματα δὲν εἶναι κεκαλυμμένα δι' ὀθονῶν, οὐδὲ κείται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐξηπλωμένα. Ἀπ' ἐναντίας ὅλα φέρουσι τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, ἅτινα ἔφερον καὶ ἐν τῇ ζωῇ, καὶ οἱ μὲν νεκροὶ καπουκῖνοι ἴστανται ἐν τῇ μοναχικῇ αὐτῶν

Ἡ ΣΤΟΑ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ.

περιβολῇ, οἱ ἰδιώται, φέροντες τὰ εορτάσιμα ἐνδύματά των, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες συνήθως παρίστανται εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν ἐνδεδυμένα βαρύτιμα ἐνδύματα μετὰ τριχάπτων καὶ φέρουσαι χειρόκτια καινουργῇ. Ὁ συνοδεύων ἡμᾶς καπουκῖνος, ἐκ τῆς μακρᾶς συνηθείας ἀπωλέσας πᾶν αἰσθημα φρίκης, κινεῖ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κρεμασμένην γλῶσσαν ἐνὸς νεκροῦ συναδέλφου του, ἀποθανόντος πρὸ τριακοσίων ἐτῶν καὶ μειδιών λέγει: „Μ' αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ἐκήρυξε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ“.

Ἡ ἐπικρατούσα βαθεῖα σιγὴ διακόπτεται αἰφνης καὶ μακρόθεν ἀκούονται θορυβώδεις συνομιλίας καὶ γελῶτες. Οἱ ὑπότροφοι ἰδιωτικοῦ τινος ἐκπαιδευτηρίου ὠδηγήθησαν σήμερον ἐνταῦθα καὶ ἴσως τῶρα παρῆλθον πρὸ τῶν λειψάνων τῶν συγγενῶν των· ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θανάτου καταρρέει προ τῆς ἀπατηλῆς παρουσίας τῆς ζωῆς, διότι καὶ αὕτη ἀκόμη ἡ νεανικὴ ψυχὴ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν αἰσθάνεται σοβαρὰν ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐκθεσιμῶν ἀπαισιῶν νεκρῶν. Τὰ μεράκια ἀστειεύονται καὶ γελῶσι, διηγοῦνται ἀμοιβαίως τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς κρίσεις των περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πτώματος καὶ περὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ, ἐν ὀλίγοις λόγοις φέρονται ἀκριβῶς καθ' ὃν τρόπον ἴθελον φερθῇ καὶ ἂν ἐπεσκέπτοντο ἐκθεσιν ἀρχαίων ἐργαλείων καὶ